

Περί πραότητας και απλότητας. (Διά τας αρετάς της πραότητας, της απλότητας και της ακακίας, τας «σεσοφισμένας», όχι τας φυσικάς, καθώς και διά την πονηρίαν).

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ του ηλίου προτρέχει το φως της αυγής. Παρόμοια πριν από την ταπεινοφροσύνη τρέχει η πραότης. Ας ακούσωμε δε και το Φώς, δηλαδή τον Χριστόν, να τις τοποθετή κατ' αυτήν την σειρά. «Μάθετε απ' εμού, λέγει, ότι πράος ειμί και ταπεινός τη καρδία» (Ματθ. ια' 29). Λοιπόν, το φυσικό είναι πριν λάμψη ο ήλιος να φωτισθούμε από το φως της αυγής και έπειτα να ατενίσουμε πλούσια τον ήλιο. Διότι δεν είναι δυνατόν, δεν είναι, όπως το δείχνει και η φύσις των πραγμάτων, να αντικρύση κανείς τον ήλιο, δηλαδή την ταπεινωσι, πριν γνωρίση το φως της αυγής, δηλαδή την πραότητα.

2. Η πραότης είναι μία αμετακίνητη κατάσταση του νου, πού παραμένει η ίδια και στις τιμές και στις περιφρονήσεις. Πραότης σημαίνει, το να προσεύχεσαι ειλικρινώς για τον πλησίον σου, χωρίς να ενοχλήσαι καθόλου από τις ταραχές πού σου προξενεί. Η πραότης είναι βράχος επάνω από την αφρισμένη θάλασσα, πού εντελώς ακλόνητος διαλύει όλα τα κύματα, τα οποία τον κτυπούν.

Η πραότης είναι το στήριγμα της υπομονής, η θύρα ή καλύτερα η μητέρα της αγάπης, η προϋπόθεσις της διακρίσεως, διότι όπως λέγει η Γραφή, «διδάξει Κύριος πραείς οδούς αυτού» (Ψαλμ. κδ' 9), η πρόξενος της αφέσεως των αμαρτιών, το θάρρος της προσευχής, η περιοχή του Αγίου Πνεύματος, διότι ο Κύριος λέγει: «Επί τίνα επιβλέψω, αλλ' ή επί τον πράον και ησύχιον»; (πρβλ. Ησ. ξς' 2).

Η πραότης είναι συνεργός στην υπακοή, οδηγός στην αδελφοσύνη, χαλινός της μανίας, κόφιμο του θυμού, μίμησις του Χριστού, ιδιότης των Αγγέλων, δεσμός των δαιμόνων, ασπίδα κατά της πικράς οργής.

3. Στις καρδιές των πράων θα αναπαύεται ο Κύριος, ενώ η ταραχώδης ψυχή είναι καθέδρα του διαβόλου. «Οι πραείς κληρονομήσουσι γήν» (Ματθ. ε' 5), μάλλον θα γίνουν κυρίαρχοί της, ενώ οι οργίλοι και θυμώδεις άνδρες θα εξορισθούν από την γη τους.

4. Η πραεία ψυχή είναι θρόνος της απλότητας, ενώ ο νους του οργίλου δημιουργός της πονηρίας. Η ηπία ψυχή θα δεχθή μέσα της τους λόγους της σοφίας εφ' όσον «οδηγήσει Κύριος πραείς έν κρίσει» (Ψαλμ. κδ' 9) ή μάλλον στην διάκρισι. Η ευθεία ψυχή συζή με την ταπεινωσι, ενώ η πονηρά είναι υπηρέτρια της υπερηφανείας. Οι ψυχές των πράων θα γεμίσουν από γνώσι και σύνεσι, ενώ ο νους του θυμώδους συγκατοικεί με το σκοτάδι και την άγνοια.

5. Αυτός που θυμώνει και αυτός που ειρωνεύεται συναντήθηκαν μεταξύ τους. Και ήταν αδύνατο να ευρεθή ένας ευθύς λόγος στην συζήτησι τους! Αν ανοίξης την καρδιά του

πρώτου, θα εύρης την μανία, και αν ερευνήσης την ψυχή του δευτέρου, θα αντικρύσης την πονηρία.

6. Η απλότης είναι μία συνήθεια και συμπεριφορά της ψυχής αποϊκίλη, πού δεν κινείται σε κανέναν κακό λογισμό. Η ακακία είναι μία γλυκειά και χαρούμενη ψυχική κατάσταση, απηλλαγμένη από κάθε κακή σκέψη και υπόνοια.

7. Πρώτο γνώρισμα της παιδικής ηλικίας είναι η αποϊκίλη απλότης. Όσο την είχε αυτήν ο Αδάμ δεν αντίκρουσε στον εαυτό του ούτε ψυχική γυμνότητα ούτε σωματική ασχημοσύνη.

8. Καλή βέβαια και αξιομακάριστη είναι η απλότης πού έχουν μερικοί εκ φύσεως. Όχι όμως τόσο, όσο η απλότης πού αποκτήθηκε με κόπους και ιδρώτες και με μετεγκεντρισμό της πονηράς φύσεως. Διότι η μὲν πρώτη είναι σκεπασμένη και προφυλαγμένη από πολυποϊκίλες μεταβολές και πάθη ενώ η Δευτέρα γίνεται πρόξενος της τελείας ταπεινοφροσύνης και πραότητας. Και η μία δεν έχει πολύ μισθό, ενώ η άλλη έχει άπειρο και απροσμέτρητο.

9. Όλοι όσοι επιθυμούμε να προσελκύσωμε προς το μέρος μας τον Κύριον, ας Τον πλησιάσωμε σαν διδάσκαλο πού κάνει μάθημα, «απλώς και απλάστως και αποϊκίλως και απονήρως και απειρέργως». Επειδή αυτός είναι απλούς και ασύνθετος, θέλει και οι ψυχές που Τον πλησιάζουν να είναι απλές και ακέραιες. Και δεν είναι δυνατόν να αντικρύσης ποτέ απλότητα χωρίς ταπεινώσι.

Πονηρός σημαίνει άνθρωπος πού κάνει ψευδείς προβλέψεις και πού φαντάζεται ότι αντιλαμβάνεται τους λογισμούς των άλλων από τα λόγια τους, και τα μυστικά των καρδιών τους από τις εξωτερικές κινήσεις.

10. Είδα ανθρώπους ευθείς πού έμαθαν από τους πονηρούς να πονηρεύονται, και εθαύμασα πώς τόσο γρήγορα κατώρθωσαν να χάσουν το φυσικό τους ιδίωμα και προτέρημα.

11. Όσο εύκολα αλλάζουν και ξεπέφτουν οι ευθείς, τόσο δύσκολα μπορούν να μεταβληθούν οι αντίθετοι, οι πονηροί. Πολλές φορές η πραγματική ξενιτεία και η υποταγή και η προφύλαξις του στόματος κατώρθωσαν πολλά και επέτυχαν παραδόξως να μεταβάλουν καταστάσεις αθεράπευτες.

12. Εάν «η γνώσις φυσιοί» (Α΄ Κορ. η΄ 2) τους περισσοτέρους, σκέψου μήπως το να είναι κάποιος ανίδεος και αμαθής φέρνει κάποια σχετική ταπεινώσι, αν και υπάρχουν -σπάνιοι βεβαίως- και αυτοί που υπερηφανεύονται για την αμάθειά τους.

13. Ζωντανή απόδειξις και υπόδειγμα της μακαρίας απλότητος υπήρξε ο τρισμακάριος Παύλος ο απλούς. Κανείς δεν είδε πουθενά ούτε άκουσε ούτε πρόκειται να ιδή ποτέ τόση πνευματική πρόοδο σε τόσο σύντομο χρόνο.

14. Απλούς μοναχός σημαίνει ζώνον άλογο, αλλά και λογικό, πού κάνει υπακοή και αποθέτει εντελώς το φορτίο του στον οδηγό του. Το ήμερο ζώνον δεν θα αντιμιλήσει σ' εκείνον πού το δένει. Ομοίως και η ευθεία ψυχή στον ιδικό της προεστώτα. Ακολουθεί εκείνον πού την σύρει όπως θέλει και έως θυσίας δεν γνωρίζει να αντιλέγη.

15. Απονήρευτος άνθρωπος σημαίνει καθαρά φύσις της ψυχής, όπως ακριβώς επλάσθη, πού συνεργάζεται και συνομιλεί εύκολα με όλους τους ανθρώπους.

16. Ευθύτης σημαίνει απειρέργη σκέψις, ανυπόκριτη συμπεριφορά, ομιλία φυσική και ανεπιτήδευτη. Όπως ονομάζεται ο Θεός αγάπη, έτσι ονομάζεται και ευθύτης. Γι' αυτό και ο σοφός, δηλαδή ο Σολομών, στο «Ασμα» λέγει στην καθαρά καρδία: «Ευθύτης ηγάπησέ σε» (α΄ 4). Καθώς επίσης και ο πατέρας του λέγει στους «Ψαλμούς»: «Χρηστός και ευθύς ο Κύριος» (κδ΄ 8). Λέγει ακόμη ότι σώζονται οι συνώνυμοι Του: «Του σώζοντος τους ευθείς τη καρδία» (ζ΄ 11). Λέγει επίσης: «Ευθύτητα ψυχών είδε και επεσκέψατο το πρόσωπον αυτού» (πρβλ. ι΄ 7).

17. Πονηρία σημαίνει μεταβολή της ευθύτητος, σκέψις πλάνης, ψεύδη που λέγονται κατ' οικονομίαν, όρκοι πού έν μέρει αληθεύουν, λόγιοι πού έχουν περιπλακή, καρδία ομοία με τον βυθό της θαλάσσης, άβυσσος δολιότητος, ψευδολογία που μονιμοποιήθηκε, οίησις πού κατήντησε φυσική, αντίπαλος της ταπεινώσεως, υποκριτική μετάνοια, απομάκρυνσις του πένθους, εχθρός της εξομολογήσεως, τακτική εκείνων πού ακολουθούν την γνώμη τους, πρόξενος ηθικών πτώσεων, εμπόδιο στην ανέγερσι των πεσόντων, αντιμετώπισις των ύβρεων με φαινομενικό χαμόγελο, σκυθρωπότης ανόητη και αφύσικη, ευλάβεια επίπλαστη, ζωή ομοία με των δαιμόνων.

18. Ο πονηρός είναι συνόμιλος και συνώνυμος του διαβόλου. Γι' αυτό και ο Κύριος μας edίδαξε έτσι να τον αποκαλούμε -τον διάβολο- λέγοντας: «Ρύσαι ημάς από του πονηρού» (Ματθ. ς' 13).

19. Η πονηρία είναι μία επιστήμη ή καλύτερα ασχημοσύνη των δαιμόνων, η οποία ενώ είναι εστερημένη από αλήθεια, προσπαθεί να το κρύπτη και να εξαπατά πολλούς.

20. Η υποκρισία είναι μία κατάσταση όπου το σώμα, οι εξωτερικές δηλαδή εκδηλώσεις, ευρίσκειται σε αντίθεσι με την ψυχή. Είναι δε η κατάσταση αυτή περιπεπλεγμένη με παντός είδους κακές σκέψεις και επινοήσεις.

21. Ας φύγωμε λοιπόν μακριά από τον κρημνό της υποκρισίας και τον λάκκο της υπολότητος, ακούοντας τα λόγια του Ψαλμωδού: «Ότι οι πονηρευόμενοι εξολοθρευθήσονται, και ωσει χόρτος ταχύ αποξηρανθήσονται, και ωσει λάχανα χλόης ταχύ αποπεσούνται» (Ψαλμ. λς' 2). Διότι οι τοιοῦτοι άνθρωποι γίνονται βοσκή των δαιμόνων.

22. Δύσκολα θα εισέλθουν οι πλούσιοι στην βασιλεία των ουρανών. Ομοίως δύσκολα θα αποκτήσουν την απλότητα οι συνετοί ανόητοι, (αυτοί δηλαδή πού ενώ είναι ανόητοι παρουσιάζονται με την πονηρία τους ως συνετοί).

23. Μία πτώσις πολλές φορές εσωφρόνισε τους κακούς και πονηρούς και τους εχάρισε χωρίς να το θέλουν την ακακία και την σωτηρία.

24. Αγινίζου να θεωρής πεπλανημένη την λογική σου και την κρίσι σου και έτσι θα εύρης σωτηρία και ευθύτητα έν Χριστώ Ιησού τώ Κυρίω ημών. Αμήν.

Όποιος κατώρθωσε να ανεβή έως εδώ, ας έχη θάρρος, διότι μιμούμενος τον διδάσκαλον Χριστόν εσώθηκε.

"Κλίμαξ" Αγ. Ιωάννης ο Σιναΐτης